

Hoogheemraadschap van
Rijnland

**PROCESPLAN MAATSCHAPPELIJK
VERANTWOORD INKOPEN 2017-
2020 HOOGHEEMRAADSCHAP VAN
RIJNLAND**

Archimedesweg 1
postadres:
postbus 156
2300 AD Leiden
telefoon (071) 3 063 063
telefax (071) 5 123 916

CORSA nummer: 17.049284
versie: Definitief
auteur: Maycke van Ameyde -
Roorda / Simone Kraan – de
Groot
oplage:
datum: 22 augustus 2017

Voorwoord

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen betekent dat bij de inkoop van producten, diensten en werken de effecten op people (mensen), planet (planeet/milieu) en profit/prosperity (winst/welvaart) worden meegenomen.

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) is voor overheden een instrument dat kan helpen duurzaamheidsambities te realiseren. Het hoogheemraadschap van Rijnland (Rijnland) ziet de kansen die MVI biedt voor haar ambities op de bestuurlijke thema's Omgevingsgericht en Toekomstgericht werken. In lijn met het, mede namens Rijnland, ondertekende Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen zet Rijnland in de periode 2017-2020 in op het optimaliseren en implementeren van MVI in de organisatie.

Daarom stelt Rijnland dit Procesplan Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) 2017-2020 vast. Dit plan is de start van een gezamenlijk 'MVI-ontwikkelproces' binnen Rijnland. Een proces gericht op de nadere uitwerking van, besluitvorming over & verankering in de organisatie van Maatschappelijk Verantwoord Inkopen.

Leiden, 22 augustus 2017

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	3
1. Inleiding.....	4
1.1 Aanleiding.....	4
1.2 Ambitie: in 2020 is MVI business as usual.....	4
1.3 Procesaanpak.....	5
2. Rijnlands inzet en acties.....	6
2.1 Twee parallelle sporen.....	6
2.2 Spoor 1 – verankering van MVI in de organisatie	6
2.3 Spoor 2 – MVI-ambitieproces	7
Bijlage 1. Context: huidig inkoop beleid, Duurzaam GWW & landelijke ontwikkelingen.....	8
Bijlage 2. Bestuurlijke thema’s	9
Bijlage 3. MVI-Ambitieniveaus en MVI doelstellingen	11

1. Inleiding

Maatschappelijk Verantwoord Inkopen (MVI) kan bijdragen aan het realiseren van Rijnlands beleidsdoelstellingen op het gebied van duurzaamheid en innovatie zoals opgenomen in het WBP5. Een goed voorbeeld is de toekomstige inkoop van 100% Nederlandse windenergie. Dit draagt bij aan het realiseren van Rijnlands CO2-emissie reductie doelstelling.

1.1 Aanleiding

MVI betekent dat bij de inkoop van producten, diensten en werken de effecten op people (mensen), planet (planeet/milieu) en profit/prosperity (winst/welvaart) worden meegenomen.

Figuur 1-1: De MVI-thema's

Op 8 december 2016 ondertekende de Unie van Waterschappen, mede namens het hoogheemraadschap van Rijnland, het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen 2017-2020. Met dit Manifest willen de Nederlandse overheden de effectiviteit en de impact van MVI vergroten. Dit willen zij doen door door een intensivering van de samenwerking tussen overheden. Dit met als doel om hun inkoopkracht en opdrachtgeverschap te versterken en MVI integraal in hun organisaties te bevorderen.

Onderdeel van het Manifest is het opstellen van een 'actieplan' MVI voor de eigen organisatie met specifieke (inkoop) doelstellingen voor beleid en praktijk, passend bij de individuele overheden. Dit procesplan is het in het Manifest bedoelde 'actieplan'.

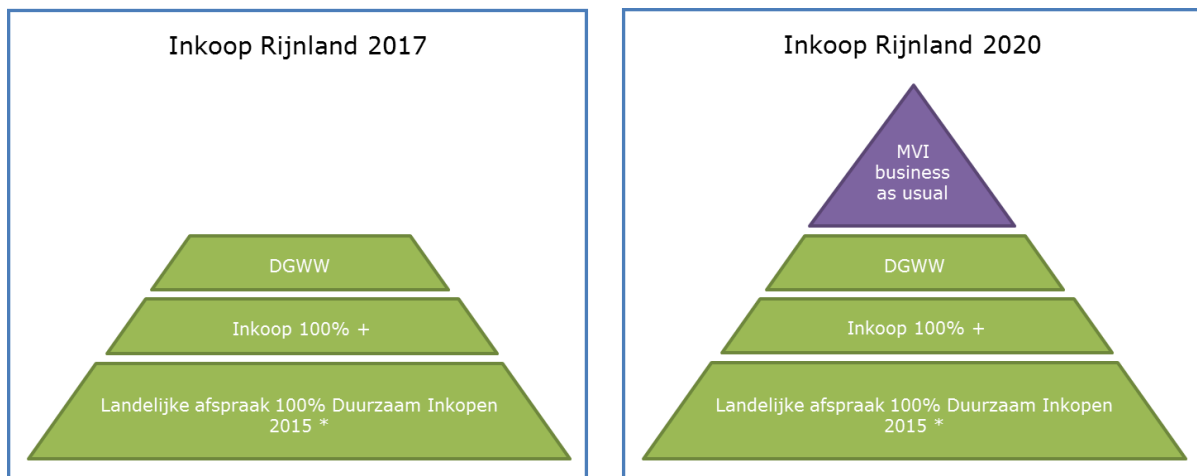
1.2 Ambitie: in 2020 is MVI business as usual

De MVI-thema's dragen bij aan de onderwerpen van de bestuurlijke thema's Toekomstgericht werken en Omgevingsgericht werken (zie bijlage 1). Rijnland wil de kansen die MVI hiervoor biedt verzilveren en sluit zich aan bij de landelijke beweging.

Daarom heeft Rijnland de ambitie dat in 2020 MVI in Rijnland aantoonbaar business as usual is. Dit betekent dat:

- MVI ambities en doelstellingen zijn vastgesteld;
- MVI maximaal bijdraagt aan het behalen van onze beleidsdoelstellingen op de bestuurlijke thema's;
- MVI volledig geïntegreerd is in ons werk: bij alles wat we doen en besluiten die we nemen houden wij rekening met MVI.

Deze ambitie sluit aan bij de stappen die Rijnland al gemaakt heeft en maakt, zoals huidig inkoopbeleid en implementatie van Aanpak Duurzaam Grond-, Weg-, en Waterbouw (DGWW) (zie figuur 1-2). Voor meer informatie hierover zie bijlage 1.

Figuur 1-2: Schema ontwikkeling 2017 – 2020

* In de huidige landelijke afspraak Duurzaam Inkopen 2015 spraken partijen af dat zij minimale criteria meenemen in hun inkoopproces. Als partijen voldoen aan deze criteria zijn zij 100% duurzaam volgens deze norm.

1.3 Procesaanpak

Rijnland wil de MVI-kansen realiseren maar is ook realistisch: we kunnen niet alles tegelijk en het is niet opportuun om op dit moment te besluiten dat we (bijvoorbeeld) 100% circulair willen inkopen. Het stellen van MVI-ambities en MVI-doelstellingen vraagt om een gedegen proces waarin per onderwerp MVI-opties en hun effecten worden bekeken. Op basis hiervan kan vervolgens afweging en sturing plaatsvinden. Op deze manier komt Rijnland tot ambities en doelstellingen die daadwerkelijk in de praktijk worden behaald.

Dit proces kent twee sporen:

1. Verankering van MVI in de organisatie
2. Uitwerken van, en besluitvorming over MVI- ambities en MVI-doelstellingen op basis van verschillende businesscases voor pilots.

Voor ontwikkeling en uitvoering van beide sporen wordt aangesloten bij lopende projecten en trajecten zoals Duurzaam GWW en beleidsontwikkeling. Zo wordt werk met werk gemaakt. Deze aanpak is niet alleen efficiënt, maar draagt ook bij aan maximale integraliteit, vervlechting en verankering.

---

2. Rijnlands inzet en acties

2.1 Twee parallelle sporen

Om MVI tot een succes te maken dient dit goed uitgewerkt te worden én verankerd in de organisatie. Dit doet Rijnland via 2 sporen. Spoor 1 van het MVI-ontwikkelp proces richt zich op deze verankering van MVI in de organisatie en vormt de 'kapstok' om de verdere uitwerking aan op te hangen. In Spoor 2 worden per bestuurlijk thema MVI-ambities en doelstellingen bepaald. Beide sporen hebben wisselwerking op elkaar en worden tegelijkertijd ontwikkeld.

Voor beide sporen geldt dat het lerend netwerk van het Manifest MVI wordt benut.

2.2 Spoor 1 – verankering van MVI in de organisatie

Voor spoor 1 wordt een actieprogramma opgesteld en uitgevoerd. Onderdelen van het actieprogramma:

- Het verder ontwikkelen van MVI-bewustzijn, -kennis, -draagvlak en -handelingsperspectief;
- Uitdenken van wijze van sturing, stimulering, regievoering op de realisatie van geformuleerde ambities en doelstellingen;
- Ontwikkelen wijze van monitoring op de realisatie van geformuleerde ambities en doelstellingen;
- Uitwerken en implementeren van een nog te ontwikkelen volwassenheidsmodel (van adhoc naar continue verbeteren) als leidraad voor verankering en optimaliseren van MVI doelen per focusonderwerp;
- Het bepalen van de randvoorwaarden om een businesscase op te stellen voor bestuurlijke besluitvorming bij MVI-inkoop (spoor 2);
- Realiseren koppeling DGWW.

Figuur 2-1 geeft de stappen binnen spoor 1 weer.

Spoor 1 start in de zomer van 2017. We ronden het actieprogramma af voor 31 december 2017. We informeren D&H hierover. De uitvoering van het actieprogramma start begin 2018 en loopt tot 2020.

Figuur 2-1: Stappen binnen spoor 1 verankering MVI

2.3 Spoor 2 – MVI-ambitieproces

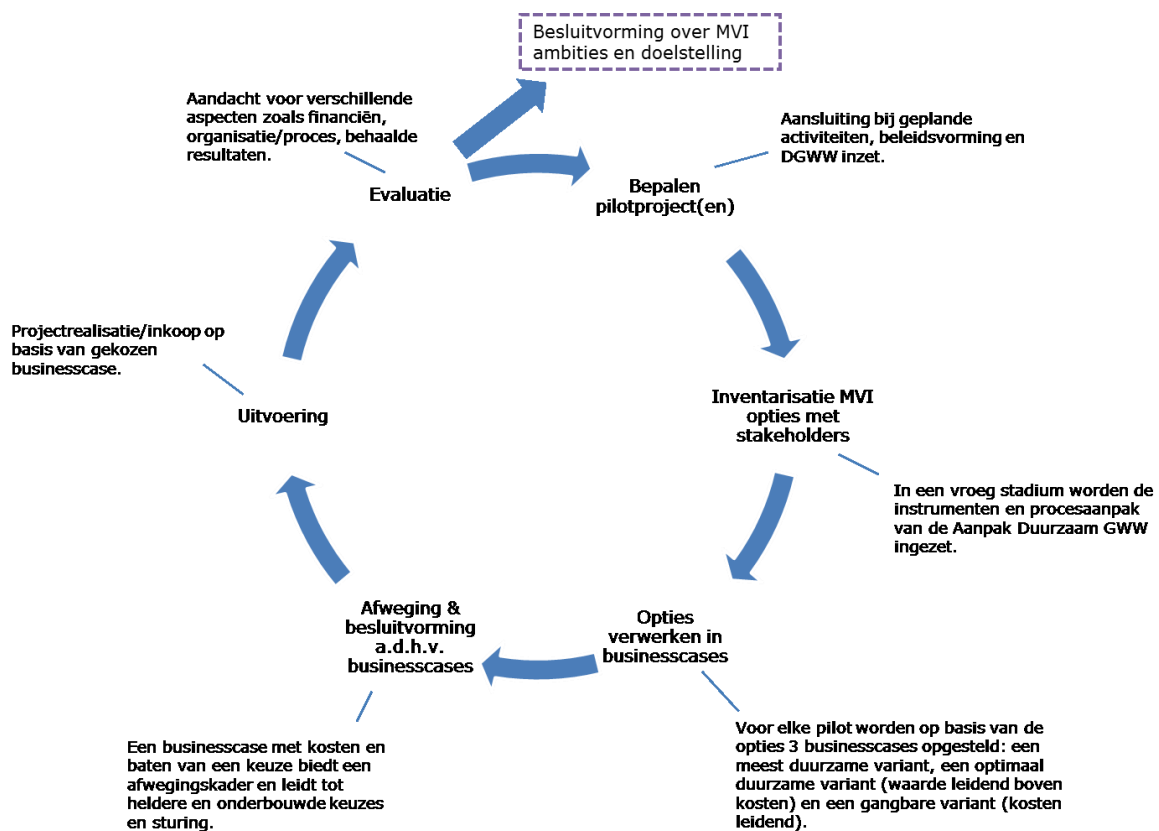
In de periode 2017-2020 wordt voor elk MVI-thema een afzonderlijk ambitieproces doorlopen (zie figuur 2-2). Doel van dit ambitieproces is:

- MVI-ambitieniveau bepalen
- MVI-ambitieniveau vertalen naar MVI-doelstellingen

Een analyse van de uitgaven (spend) maakt duidelijk met welke inkooppakketten Rijnland de meeste MVI-impact heeft. Om al op korte termijn de impact zo groot mogelijk te laten zijn focust het MVI-ambitieproces op Projecten, Zuiveren en Dienstverlening Voorzieningen & ICT (DVI).

Rijnland kiest er vooralsnog voor om bij de uitwerking van MVI de focus te leggen op het bestuurlijke thema Toekomstbestendig (Duurzaamheid en Innovatie). Spoor 2 volgt daarbij de beleidsvorming op elk onderwerp binnen dit bestuurlijke thema afzonderlijk. Dit betekent dat voor sommige onderwerpen het MVI-ambitieproces op korte termijn gaat lopen, zoals voor duurzame energie en innovatie. En sommige onderwerpen op langere termijn, zoals 'people'.

Figuur 2-2 visualiseert het ambitieproces.

Figuur 2-2: Visualisatie ambitieproces

Bijlage 1. Context: huidig inkoop beleid, Duurzaam GWW & landelijke ontwikkelingen

Huidig inkoop beleid

MVI maakt nu al onderdeel uit van Rijnlands inkoop- en aanbestedingsbeleid. Op dit moment voldoet Rijnland ook aan de landelijke afspraak 100% duurzaam 2015. Dit houdt in dat Rijnland de minimale criteria documenten zoals vastgesteld op PIANOo (voorheen Agentschap.nl) toepast op minimaal alle Europese en Nationale aanbestedingen. Ter verduidelijking: de '100%' van '100% duurzaam 2015' slaat niet op het duurzaamheidsniveau maar op het type inkoop waarvan in 100% van de gevallen rekening wordt gehouden met de minimaal vastgestelde duurzaamheidscriteria.

Met MVI wil Rijnland hierop voortbouwen om de kansen te benutten die inkoop biedt voor het realiseren van haar beleidsdoelstellingen. Overigens, voor een aantal onderwerpen gaat Rijnland nu al verder dan deze landelijke afspraak. Dit betekent o.a. het toepassen van de hierboven genoemde criteria documenten bij Nationale en meervoudig onderhandse aanbestedingen. Alsmede het toepassen van gunningscriteria binnen aanbestedingen gerelateerd aan People, Planet & Profit.

Duurzaam GWW

Op 10 mei 2017 besloot de VV dat Rijnland in de periode 2017-2020 de Aanpak Duurzaam Grond- Weg- en Waterbouw (DGWW) implementeert in alle projectclusters. In 2020 is DGWW aantoonbaar business as usual.

De aanpak Duurzaam GWW (DGWW) is een praktische werkwijze om duurzaamheid in DGWW projecten een plaats te geven en te koppelen aan de eigen organisatiedoelen. Duurzaamheid krijgt daarbij aandacht vanaf het eerste moment dat een project ontstaat en resulteert uiteindelijk in een maatschappelijk verantwoorde aanbesteding volgens de principes van MVI.

MVI en DGWW vullen elkaar goed aan. Ten eerste doordat de één werkwijze is (DGWW), terwijl de ander meer gericht is op doelen stellen (MVI). DGWW is daarmee een methode om tijdens het (MVI) inkoopproces in te zetten. Andersom kunnen vastgestelde MVI ambities en doelstellingen het DGWW traject sturen. Ten tweede verschilt de focus van DGWW en MVI. DGWW is gericht op aanbestedingen voor 'werken'. DGWW richt zich niet op aanbestedingen voor 'diensten' en 'leveringen'. MVI richt zich echter op alle drie de categorieën.

Kortom DGWW en MVI vullen elkaar goed aan. De doorontwikkeling en implementatie van beide sporen wordt daarom in nauwe samenhang opgepakt.

Landelijke ontwikkelingen

Rijnland participeert in het 'lerend netwerk' dat is ontstaan na ondertekening van het Manifest. Kennis en ideeën uitwisseling staan hierin centraal. Ook de activiteiten van het NEVI (de vereniging van Nederlandse inkoopprofessionals) ten aanzien van MVI worden gevolgd.

Bijlage 2. Bestuurlijke thema's

Rijnland staat voor droge voeten en schoon water. Bij alles wat we doen staat duurzaamheid centraal. Duurzaamheid in de zin van een ook op lange termijn houdbaar watersysteem. Innovatie is essentieel om tegen aanvaardbare lasten een goed waterbeheer te kunnen voeren. We moeten slimmer, duurzamer en goedkoper werken. Innoveren moet daaraan bijdragen. Daarnaast heeft Rijnland speciale aandacht voor deregulering, burgerparticipatie en dienstverlening. Duurzaamheid & innovatie (Toekomstgericht werken), deregulering, (burger)participatie en dienstverlening (Omgevingsgericht werken) zijn de vijf bestuurlijke thema's waar Rijnland extra op inzet.

Onderstaande overzichten (figuur 2.1 en 2.2) gaan in op de stippen aan de horizon voor Omgevingsgericht respectievelijk Toekomstgericht werken voor Rijnland 2015-2019.

Figuur 2-3: Bestuurlijke thema's Omgevingsgericht werken Rijnland 2015-2019

Innovatie: Slim vernieuwend samenwerken

Rijnland wil de komende jaren ontwikkelen tot een innoverende organisatie. We doen wel veel aan innovaties, maar het is nog te veel ad hoc. Rijnland wil zorgen voor een sterk innovatief klimaat waarin medewerkers hun innovatieve talenten kunnen inzetten. Daarbij zoeken we naar partners (allianties) die innovaties kansrijker maken. We willen al in een heel vroeg stadium nadenken over een slimmere aanpak. Innovaties kunnen helpen om moeilijke en vastgelopen dossiers vlot te trekken.

Duurzaamheid: Waterbeheer voor de volgende generaties

Rijnland zal de komende jaren investeren in verduurzaming van zijn energie. Dit kan door energiebesparingen op awzi's en in het watersysteem. Daarnaast wil Rijnland het waterwerken (dijken, gemalen, bergingen etc.) zo duurzaam mogelijk doen door duurzame materialen te gebruiken en ook hier te letten op energiegebruik. Nieuw beleid wordt opgesteld voor de "klimaatbestendige stad" (samen met de gemeenten het bebouwde gebied "climate proof" maken) en de circulaire economie. Verduurzaming van het landelijk gebied vindt al plaats via o.a. de waterplannen en het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, hier gaan we voortvarend mee verder. Rijnland besteedt aandacht aan de "people" kant van "people-planet-profit".

Figuur 2-4: Bestuurlijke thema's Toekomstgericht werken Rijnland 2015-2019

Bijlage 3. MVI-Ambitieniveaus en MVI doelstellingen

Rijnland visualiseert zijn MVI ambities in een ambitieweb (zie het kader). Dit web onderscheidt drie (MVI) ambitieniveaus:

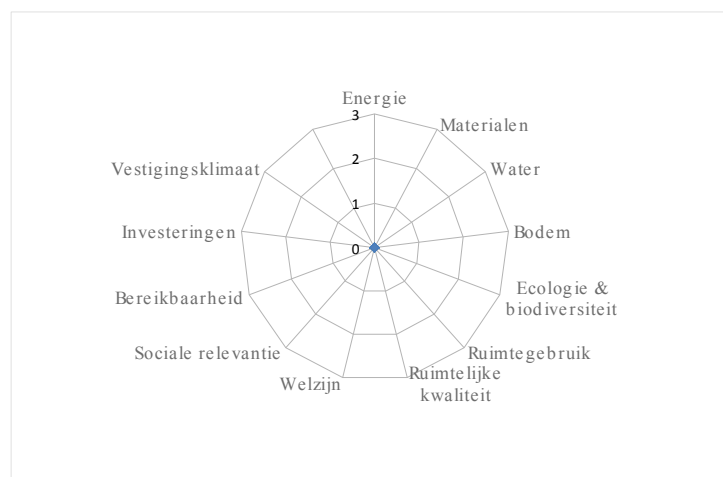
1. Inzicht in de duurzaamheidseffecten op het thema en het behalen van een minimale duurzaamheidsprestatie;
2. Stellen van concrete verbeterdoelstellingen en het bereiken van significante duurzaamheidswinst;
3. Maximale inzet om het meest haalbare te bereiken voor het thema: geen negatieve belasting en zelfs een positieve bijdrage.

Kader: Achtergrondinformatie ambitieweb

Het ambitieweb is een instrument uit de Aanpak Duurzaam Grond- Weg en Waterbouw (DGWW). Het ambitieweb is een hulpmiddel voor het vastleggen en vast blijven houden van de duurzaamheidsambities.

Het oorspronkelijke ambitieweb DGWW onderscheidt 12 onderwerpen en 3 verschillende ambitieniveau's (zie figuur 3.1). Zie voor info: <http://duurzaamgww.nl/ambitieweb>.

Het aantal en het type thema's waar het ambitieweb uitspraken over doet kan aangepast worden aan de eigen wensen. Ook kunnen de definities van de drie ambitieniveaus worden aangescherpt om optimaal aan te sluiten bij de eigen organisatie en projecten.

Figuur 2-5: Basis ambitieweb DGWW

De ambitieniveaus geven een richting aan maar zijn te abstract om direct naar te handelen. Daarom vertaalt Rijnland deze ambitieniveaus naar MVI-doelstellingen die concrete handvatten en richtlijnen voor inkoop geven. Rijnland doet dit als volgt:

1. Niveau 1: behalen van het landelijk afgesproken minimumniveau, 100% Duurzaam Inkopen, voor Europese aanbestedingen;
2. Niveau 2: geen vaste doelstelling, maar nader te bepalen specifieke doelstelling voor ieder van de MVI thema's afzonderlijk. Op die manier wordt het beste aangesloten bij de kenmerken en eigen aspecten van elk onderwerp en het daarbij horende Rijnlandse beleidsdoel;
3. Niveau 3: geen vaste doelstelling, maar nader te bepalen specifieke doelstelling voor ieder van de MVI thema's afzonderlijk. Op die manier wordt het beste aangesloten bij de kenmerken en eigen aspecten van elk onderwerp en het daarbij horende Rijnlandse beleidsdoel;